

کریدورهای شمالی؛ فرصت راهبردی ایران برای جهش اقتصادی

رحمان قره‌باش، عضو هیأت نمایندگان و رئیس کمیسیون گمرک و لجستیک اتاق بازرگانی گرگان

در شرایطی که اقتصاد جهانی بیش از هر زمان دیگری بر پایه شبکه‌های حمل‌ونقل، لجستیک و زنجیره‌های تأمین شکل گرفته است، موقعیت جغرافیایی کشورها به یکی از مهم‌ترین مزیت‌های رقابتی تبدیل شده است. جمهوری اسلامی ایران به واسطه قرار گرفتن در چهارراه ارتباطی شرق و غرب و همچنین شمال و جنوب، از ظرفیت کم‌نظیری در حوزه ترانزیت و تجارت بین‌المللی برخوردار است؛ ظرفیتی که می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در رشد اقتصادی و افزایش درآمدهای پایدار کشور ایفا کند.

در این میان، استان‌های شمالی کشور شامل گلستان، مازندران و گیلان، به عنوان حلقه اتصال ایران با کشورهای حوزه اوراسیا و دریای خزر، جایگاه ویژه‌ای در توسعه کریدورهای منطقه‌ای و بین‌المللی دارند. امروز دیگر کریدورها صرفاً مسیر عبور کالا نیستند، بلکه به ابزاری برای توسعه اقتصادی، افزایش قدرت رقابتی کشورها و ارتقای نفوذ ژئواکونومیک تبدیل شده‌اند.

کریدور بین‌المللی شمال - جنوب یکی از مهم‌ترین مسیرهای راهبردی جهان به شمار می‌رود که خلیج فارس و اقیانوس هند را به روسیه و شمال اروپا متصل می‌کند. فعال‌سازی کامل این کریدور می‌تواند زمان و هزینه حمل کالا را به میزان قابل‌توجهی کاهش دهد و سهم ایران را از تجارت جهانی افزایش دهد.

همچنین کریدور شرق - غرب با اتصال چین و کشورهای آسیای میانه به بنادر جنوبی ایران، ظرفیت بالایی برای جذب جریان تجارت منطقه‌ای دارد. در کنار آن، کریدور دریای خزر نیز فرصت مناسبی برای توسعه حمل‌ونقل ترکیبی و تقویت ارتباطات اقتصادی ایران با کشورهای حاشیه خزر فراهم کرده است.

در این میان، استان گلستان با برخورداری از مرز زمینی و ریلی با ترکمنستان، ظرفیت بسیار مهمی در اتصال ایران به آسیای میانه و اوراسیا دارد. از سوی دیگر، بندر امیرآباد در مازندران و بنادر انزلی و آستارا در گیلان، مجموعه‌ای از زیرساخت‌های راهبردی را شکل داده‌اند که می‌توانند شمال ایران را به یکی از قطب‌های مهم لجستیکی منطقه تبدیل کنند.

توسعه این کریدورها صرفاً محدود به حوزه حمل‌ونقل نیست، بلکه زمینه رونق بخش‌هایی همچون خدمات گمرکی، انبارداری، بیمه، بانکداری، حمل‌ونقل ترکیبی و صنایع وابسته را نیز فراهم می‌کند و در نهایت منجر به ایجاد اشتغال و افزایش درآمدهای ارزی کشور خواهد شد.

بدون تردید، تحقق این اهداف نیازمند توسعه زیرساخت‌ها، تکمیل خطوط ریلی، نوسازی ناوگان حمل‌ونقل، تقویت بنادر شمالی و تسهیل قوانین و فرآیندهای ترانزیتی است. در شرایط رقابتی امروز، کشورهایی موفق خواهند بود که بتوانند سهم بیشتری از مسیرهای ترانزیتی و زنجیره تأمین جهانی را در اختیار بگیرند.

بر این باورم که اگر برنامه‌ریزی دقیق و نگاه راهبردی در حوزه کریدورهای شمالی شکل گیرد، شمال ایران می‌تواند به یکی از مهم‌ترین دروازه‌های اقتصادی کشور در قرن بیست‌ویکم تبدیل شود و نقش مؤثری در تقویت امنیت اقتصادی و توسعه پایدار ایفا کند.